

[før]

Den 100 år gamle dør er blevet forsømt i mange år. Den er sunket, og malingen er slidt af.

[efter]

Efter opretning og 4-5 lag linoliemaling er døren bogstavelig talt så god som ny. Og træet holder snildt 100 år til.

Spas en formue – ret døren op og mal den

En ny yderdør er dyr og passer måske ikke helt til stilen på huset. Læs her, hvordan du retter en gammel dør op og maler den. Så kan den holde i mindst 100 år.

Du sparer en masse penge og bevarer husets særpræg, hvis du ofrer tid på en grundig renovering af den gamle yderdør i stedet for at købe en ny fabriksdør, som ikke holder nær så længe.

Gamle døre med fyldinger er temmelig tunge. Deres vægt får dem efter lang tid til at falde i siden modsat hængslerne, efterhånden som tapsamlingerne giver

sig. Gennem en årrække kan man rette lidt på hængslerne, og man kan lægge skiver under, som hæver døren, så den stadig går fri af trinnet. Man kan endda flytte slutblikket på karmen lidt ned, så fælde og rigel stadig kan fungere. Men en dag er døren blevet så deform, at den ikke kan lukke ordentligt, og det trækker ind, uanset hvor meget tæt-

ningsliste du sætter på. Du kan selvfølgelig godt købe en ny dør, men den holder garanteret ikke i 100 år, så hvis der ikke er større partier med råd, kan det betale sig at rette døren op i stedet.

Se i det følgende, hvordan du spænder døren op og sikrer den mod at falde sammen igen ved hjælp af dyvler og indfældede vinkeljern. Det er slet ikke så svært.

SVÆRHEDSGRAD:

Der er intet svært i at rette døren op, så længe du ikke skiller den fuldstændig ad.

TIDSFORBRUG:

Du skal regne med nogle dage til selve opretningen. Hertil kommer tørretid.

PRIS:

200-300 kroner til træ og maling

Forberedelse

Før du begynder at rette døren op med skruetvinger (se næste side), skal du have afmonteret så meget som muligt.

Håndtag og låsekasse fjerner du, så det er nemt at komme til at slibe døren ned, mens eventuelle glaser skal tages ud, fordi de ikke vil kunne holde til, at du begynder at tvinge døren i facon.

Hvis der er rådne hjørner eller kanter på døren, skal du indsætte lus. Husk at bruge kernetræ, og husk at få alt det nedbrudte træ væk, før du indsætter nyt.

Gå ind på www.goerdetselv.dk, og søg på "lus", så ser du, hvordan det gøres.

1 Fjern håndtagene, og tag låsen ud.

Indstikslåsen kan trænge til rensning og smøring. Den tages også ud for ikke at blive fyldt med snavs og spåner under arbejdet.

Læg en klods under, så du ikke skader døren.

2 Fjern den gamle vandnæse.

Her er den rådne og utæt og blot sømmet på døren. Den fjernes, og der laves en anden type, som virker meget bedre.

3 Tag ruderne forsigtigt ud, så de ikke sprænges, når døren rettes op. Skrab først malingen bort, så du kan se, hvor træ og kit mødes. Så er det nemmere at fjerne kittet og løfte glassene ud.

Beskyttelsesplade

4 Rens falsene op. Gammelt kit kan være ret besværligt at fjerne. Du kan bruge en overfræser med forsigtighed, hvis du dækker vindueshullerne med en plade, der understøtter fræsersålen.

5 Rens alle samlinger for snavs, lim og kit. Gabende samlinger er ofte blevet efterfyldt med kit eller forsøgt limet. Det må fjernes for ikke at være i vejen, når døren skal rettes op.

Ret døren op

En dør, som har sat sig gennem mange år, kan du ikke rette op på et par timer. Så forbered dig på, at der skal spændes og efterspændes i et par dage.

Du skal ikke forsøge at skille døren helt ad, den slags bør man overlade til professionelle. I stedet skal du spænde døren sammen med tvinger og et hjælpeværktøj, som du selv laver. Det består af to brædder, der går diagonalt fra hjørne til hjørne og mødes på midten af døren, hvor de samles med skruetvinger.

Yderst skrues klodser, som griber fat om dørens hjørner, inde på midten skrues også klodser, de skal sørge for, at skruetvingerne har noget at gribe fat i.

Vi arbejder på indersiden af døren – derfor er den nu hvid og ikke grøn.

1 Tildan to hjørneklodser. Skær to klodser ud, som passer nøjagtigt til dørens hjørner, øverst i hængselsiden og nederst i låsesiden. Det passer, fordi det er låsesiden, der skal løftes op på plads.

Skrue og lim hjørneklodserne fast på brædderne.

2 Gør klodserne fast på kraftige brædestumper. Der bruges to brædder, som skal mødes på midten af døren. Her limes og skrues også klodser fast, så du har noget at spænde på.

3 Sæt skruetvinger på de midterste klodser. Når en dør har haft 100 år til at forlade sin oprindelige facon, skal man ikke tro, den overgiver sig uden modstand. Der må lægges pres på døren lidt ad gangen, måske endda over et par døgn.

4 Pres alle samlinger sammen. Brug to brædder med påskruede klodser, og læg dem på tværs af døren. Slå kraftige kiler ind fra hver side, så tvinger du døren sammen.

Kom lim på dyvlen, før du slår den i.

5 Fikser alle samlinger med dyvler. Da det ikke lader sig gøre at lime de gamle tapsamlinger, må du i stedet låse dem med dyvler. Bør næsten helt gennem døren, og slå bøgedyvler i hullerne. Slå ikke for hårdt, så træet splintrer på bagsiden!

VIGTIGT

Husk at efterse hængslerne. Sørg for, at hængslerne sidder rigtigt i deres udstemninger, og at skruerne er spændt hårdt til, inden du tjekker, hvor meget døren har sat sig.

TIPS

Når yderdøren er istandsat, bør den beskyttes med en god oliegrundning. Luk alle revner og samlinger med kit, og mal yder-siden med linoliefarve, som er lettest at vedligeholde. En tynd stryging med grundingsolie jævnligt holder malingen i topform i årevis.

6 Fræs og stem nøjagtigt ud til vinkeljern ved de tværgående samlinger. Der skal være plads til at lægge vinklerne ned og spartle hen over. Vinklerne skal passe meget stramt i sporene, så de holder døren i facon.

Vinklerne slås i og skrues fast.

7 Monter vinklerne. Skruerne holder vinkeljernene på plads, men vil ikke i sig selv kunne modvirke sætninger i døren. Det kan derimod den helt stramme pasning mellem træ og jern. Slut af med at spartle og male.

Ny vandnæse

Den gamle vandnæse, som blot var søm-met på døren, var efterhånden blevet meget medtaget af regn og manglende vedligeholdelse. Heldigvis havde nedbrydningen ikke bredt sig til selve døren, men det var nødvendigt at skifte den for at bevare døren.

Vandnæsen skal lede regnvand bort fra dørens underkant og dørtrinets fals og lade det dryppe af længere ude på trinnet, hvor det ikke gør skade. Uden vandnæse ville regnvand løbe lige ned i falsen og ind i huset. I stedet for bare at sømme en ny liste på valgte vi at indfælde den i døren og lime den fast.

Lav vandnæsen først. Brug gerne et stykke kernetræ af fyr. De buede profiler er pynt og kan undværes.

1 Fræs sporet i døren med en overfræser. En dybde på 10 mm er passende. Overkanten skal være skrå, mens underkanten skal være vinkelret på døren.

Med et stemmejern passes vandnæsen til, så den går fri af dørkarmen.

2 Vandnæsen monteres. Når vandnæsen passer i sporet og rager ud på begge sider af døren, skal den limes. Påfør en smule pva-lim til udebrug på sporets to kanter, og slå vandnæsen i.

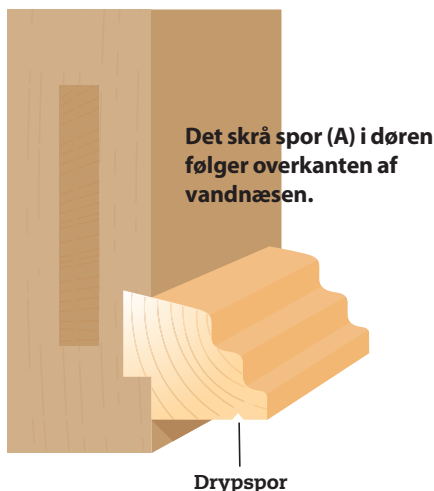
En langt bedre vandnæse

Vi har valgt selv at lave vandnæsen, men du kan også købe en færdig i byggemarkedet.

Vandnæsen laves med en skrå overside, der er nødvendig, for at vandet kan løbe af.

I døren øverst fræser du et spor med samme skrå vinkel, hvor vandnæsens overkant skal være. I underkanten af sporet laves en fræsning, som er vinkelret på døren.

På vandnæsen laver du med en rundsav et lille drypspor tæt ved forkanten. Og endelig saver du også en fals i bunden ind mod døren, så vandnæsen passer nøjagtig i det spor, du har fræset i døren.

DET HAR VI BRUGT

Materialer

- 4 kraftige brædder
- 2 vinkeljern og skruer
- 10 mm bøgedyvler
- Kernetræ til vandnæse
- Linoliekit, grundingsolie og maling

Specialværktøj

- Dyksav med skinneføring
- Overfræser med skinneføring

Maling

Når den fine gamle dør er rensset helt af, rettet op og vinduerne er sat i igen, er det også værd at give den en ordentlig overfladebehandling.

Først grundingsolie overalt og dernæst flere tynde lag linoliemaling med god tørretid ind imellem. Så får du en flot og slidstærk overflade, som bevarer og beskytter din dør. Den klarer nemt 100 år mere – og det er vel ikke så ringe endda.

En 20 mm ringpensel er bedst, når du skal male sprosser.

1 Maling af sprosser. Ved grundige istandsættelser betaler det sig at male de første strygninger, inden glasset monteres. Lad derefter kittet få nogle dage til at blive så fast, at penslen ikke laver spor.

Døren er oprettet og fungerer nu igen tilfredsstillende. Sidste lag maling påføres.

